

SKÅNE

Sommerekskursjon

6. – 13. august 2005

Telemark Botaniske Forening

Referat ved Bjørn Erik Halvorsen

Hvorfor Skåne i 2005

I 2004 var ukesturen til Telemark Botaniske Forening (TBF) gått til Bøverdalen. Da var det naturlig å velge Sverige eller Danmark i 2005. Det var kommet inn forslag om Öland og Skåne. Men, siden vi hadde besøkt Gotland, som har mye til felles med Öland, i 2003, falt valget på Skåne.

10 år tidligere hadde TBF også vært i Skåne. Da hadde vi overnattet i Baskemölla ved Simrishamn og Harry Andersson hadde vært botanisk kjentmann. Det hadde vært en flott uke i slutten av juni. Derfor ønsket vi å forsøke august måned denne gang.

Den nytugitte "Floraen i Skåne" ble viktig for oss. Dette var utmerkede beskrivelser av ekskursjonsmål. Den ledet oss til å velge Kristianstad-området som overnattingsted. Esther gjorde undersøkelser, og valget falt etter hvert på Wärdshuset Kastanjelund i Yngsjø som bosted for denne uken.

Vi vurderte å ta kontakt med lokalkjente botanikere i Skåne, for å få hjelp med guidingen. Men, stedsbeskrivelsene i "Floraen i Skåne" var så gode at det ville være mulig å finne fram på egenhånd. Dessuten blir det ofte slik at man blir gående i kø bak kjentmannen i slike tilfeller, og da blir det ikke så kreativ søking som man oppnår når man må finne tingene selv. Dessuten hadde vi litt frykt for å bli ledet til veigrøfter og søppelfyllinger. Vi ønsket primært å oppleve Skånes natur og egenartede flora.

Ålakusten

Langs Hanöbukten ligger en langstrakt sone med sand. Her er det flotte sandstrender og på innsiden ligger det et sanddynelandskap som fortsetter inn i furuskogen. Lenger inne er det vide områder med jorbruksland og beiteområder. Yngsjö ligger midt i dette området.

Langs kysten har det fra langt tilbake i tiden vært fanget ål i ruser. Minnene etter dette er mange. Dels er det påler som ble brukt til tørkeformål for fangstredskaper, men det mest karakteristiske er kanskje Ålabodene. Dette er gamle hus som ligger langs sanddynene, og noen av dem er bygget så langt tilbake som på 1700-tallet.

Furuskogen er tildels godt bevart, men mye av den er utbygd med bolighus og stugor. Botanisk sett er den kanskje fattig, men man kan for eksempel finne godbiter som bittergrønn *Chimaphila umbellata*. Men, det skulle bli de beitede områdene på innsiden som vi skulle bruke mest tid i. Disse områdene som dels er tørre og dels er vide strandenger langs elven Helge å, byr på et stort botanisk mangfold.

Yngsjö

Yngsjö er i dag et tettsted ved hovedveien syd for Åhus. Navnet kommer av Yngsjön som i dag ikke lenger eksisterer. Dette var en sjø i Helge å før elva vendte nordøstover mot utløpet ved Åhus.

Bøndene var lei av de stadige oversvømmelsene rundt sjøen. I 1774 gikk de sammen om å grave et dike i sydlig retning ut til det som i dag heter Gropahålet, uten at myndighetene hadde gitt tillatelse til dette. I 1775 var det flom i elva, og da gravde den seg et nytt brett løp langs dette diket. Dette førte til at det meste av sjøen ble tørrlagt eller ble sumplandskap, og helt opp til Kristianstad sank vandstanden med nesten en meter. Det meste av områdene som ble tørrlagt, er i dag beiteland.

Det gamle utløpet mot Åhus er fortsatt åpent, men betydelig mindre enn utløpet mot Gropahølet. Vi var på botanisering i disse traktene på onsdagen.

Wärdshuset Kastanjelund

Wärdshuset Kastanjelund har sin historie tilbake 1600-tallet, da riksdagsmannen Anders Jönsson etablerte seg der. Det utviklet seg til å bli samlingsstedet i Yngsjö. Stedet brant i 1907, og dagens bygninger er fra denne tiden.

Det er 3 bygninger. Hovudbyggnaden inneholder i dag resepsjon, kjøkken, spisesaler og fellesrom i første etasje, og bosted for vertskapet i annen etasje. Annexet inneholder overnattingsrom, og TBF hadde tilhold i annen etasje i denne bygningen. Det siste huset er Stallen som i dag er ombygd til konferansesenter.

Vertskapet var et middelaldrende ektepar. Vi var kanskje ikke helt fornøyd med at vi ikke fikk nyte medbrakt drikke utendørs, maten var kanskje ikke spesielt avansert og stellet av rommene var kanskje tilfeldig. Men, ellers var de imøtekomende og hyggelige å føre samtale med.

Det var en fin hage rundt Hovudbyggnaden. Den var en blanding av tradisjonelle hageplanter og innplanta ville arter. Det var anlagt et par dammer i parken. F.eks. kunne vi studere praktmarikåpe *Alchemilla mollis*, kattehare *Lythrum salicaria*, nattsmelle *Silene noctiflora* og gjøglerblom *Mimulus guttatus*.

Hver kveld ordnet Inger Marie og Trond med botanisk konkurranse. Vi hadde fått et eget rom til dette i Hovudbyggnaden med et stort rundt bord. Det var et mangfold av funn som ble lagt fram hver dag, og Kjell var botanisk kompetanseperson. Totalt over alle dagene var det Tonje som hadde flest riktige.

Lørdag 6. august, nedreise

Den var varmt sommervær den dagen vi ankom. Dette skulle vise seg å være et varsel om en ustadig værtype dagene som fulgte. Alle 16 TBF-ere kom fram i tide til middagen. Esther og Bjørn Erik ønsket velkommen. Det ble en runde i hagen etter middagen. Ellers ble det lokale samlinger på rommene ut over kvelden.

Søndag 7. august, Ålakusten

Nyehusen, Gropaholet

Det var varmt sommervær fra morgenen, og etter frokost kjørte vi sydover til Nyehusen, og parkerte nede ved sanddynene. Her var det en trivelig furuskog mellom stranda og bebyggelsen. Vi startet botaniseringen i denne skogen. Vi fant ganske snart snau vaniljerot *Monotropa hypopitys* ssp. *hypophegea*, knerot *Goodyera repens* og smaltimian *Thymus serpyllum* ssp. *serpyllum*.

Etter hvert kom vi ned mot stranda. Noen lurte på om det var tid til å bade. Men når de av noen forbipasserende fikk høre at temperaturen var 12 grader, ble dette ikke aktuelt. Det ble funnet sandstråblom *Helichrysum arenarium*, sandnellik *Dianthus arenarius* og avblomstret kubjelle *Pulsatilla pratensis* langs kanten av skogen. Ned mot stranda sto sandskjegg *Corynephorus canescens* og marehalm *Ammophila arenaria*.

Vi møtte en frue som var ute og trimmet langs stranda. Det var fru Liedholm, og hun lurte på hvem vi var. Vi forsto raskt at hun kunne en del om planter. Hun fortalte at hun hadde bittergrønn *Chimaphila umbellata* ved hytta. Dermed ble vi med henne hele flokken for å se på dette. Og, vi fikk se bittergrønn i blomst. Langs gjerdet fikk vi også se rødflangre *Epipactis atrorubens* innbura i hønsenetting.

Tilbake på stranda gikk vi i retning av Gropahålet, som er Helge å sitt utløp i Hanöbukta. Vi fant en mure underveis som passer bra med beskrivelsen i Mossberg og Stenbergs flora som sølv-mure-underarten *Potentilla argentea* ssp. *demissa*. Vi fant også en fiol med relativt langstrakte blad, som vi ikke gjorde noe forsøk på å identifisere, da den ikke var i blomst.

Lenger borte passerte vi et kratt med sandvier *Salix repens* var. *argentea* og blåmunke *Jasione montana*.

Ved Helge å's utløp ble det en del spennende funn. Vi fant greinknoppurt *Centaurea stoebe*, hjortetrøst *Eupatorium cannabinum*, strandflatbelg *Lathyrus japonicus* ssp. *maritimus*, kjempesøtgras *Glyceria maxima*, filpestrot *Petasites spurius* og stripekløver *Trifolium striatum*. Noen gikk oppover langs elevløpet

og der ble det funnet sprøarve *Myosoton aquaticum* og jordbærkløver *Trifolium fragiferum*.

Etterhvert hadde det nærmet seg svært mørke skyer inne fra land. Vi fryktet at det ville komme et kraftig skybrudd. Vi gikk så fort vi kunne de 500 meterne tilbake til bilene og rakk akkurat fram i det de første dråpene kom. Det falt ned noen store, spredte vanndråper i ca. fem minutter, slik at asfalten ble såvidt våt. Så var det hele over. Nå ville vi ikke gå tilbake på stranda, og valgte i stedet å dra til neste stopp og ta lunchen der.

Åhus, Äspet

Äspet ligger ved Åhus på sydsiden av det gamle utløpet til Helge å. Vi kjørte hit og parkerte ved stranden. I likhet med Gropahålet er også dette et naturreservat. Vi startet med å ta den ferdiglagede lunchen fra Kastanjelund ut av bilene og spiste denne rett på innsiden av ytterste sanddyne.

Etterpå vandret vi langs stranden i nordlig retning. Men, vi støtte raskt på et gjerde til fuglefredningsområdet. Et skilt forklarte at det var tillatt å gå ut til fugletårnet langs stien inne i strandenga. Vi fulgte denne stien.

I området fant vi klourt *Lycopus europaeus*, saltbendel *Spergularia salina*, sprøarve *Myosoton aquaticum*, sandstråblom *Helichrysum arenarium*, knortestarr *Carex otrubae*, marigras *Hierochloe odorata*, gul frøstjerne *Thalictrum flavum*, strandgroblad *Plantago major* ssp. *intermedia*, krusfrø *Selinum carvifolia*, neslesnyltetråd *Cuscuta europaea* ssp. *europaea* og ullurt *Logfia arvensis*.

Mens vi var i fugletårnet så vi igjen at mørke skyer nærmet seg, og vi satte kursen tilbake mot bilene. Ennå en gang passerte skura like i kanten av oss, så vi tok en ekstra botanisering i skogkanten. Trond var på jakt etter skogstarr *Carex sylvatica*, uten å finne denne. Men det var blant annet mye storsyre *Rumex thyrsiflorus* og svenskmelde *Chenopodium suecicum*. På en botaniseringsrunde lenger inn i skogen ble det funnet mongolspringfrø *Impatiens parviflora*.

Vi kjørte et stykke tilbake langs veien på Äspet og gjorde en stopp i skogen for å søke etter skogstarr her. Heller ikke her ble det gjort spesielle spennede funn. Løvskogen var mørk og skogbunnen artsfattig.

Turdeltakerne valgte ulike alternativ på veien tilbake til Yngsjø. Noen stoppet ved Rögeriet for en kaffestopp, og der ble det funnet blåmaure *Sherardia arvensis*. Noen andre hadde stoppet ved Hydro-Texaco stasjonen og kunne fortelle om tornbeinurt *Ononis spinosa* ssp. *spinosa*, åkermarimjelle

Melampyrum arvense, aksveronika *Veronica spicata* og stormjølke *Epilobium hirsutum*.

Mandag 8. august, Sydover

Kåseberga

Det var varmt sommervær denne dagen også. Vi skulle besøke et sted som TBF hadde besøkt sammen med Harry Andersson i 1995. Det var Kåseberga og Ales stenar, som er Sveriges største skipssetting. Vi forlot Kristianstad kommune og reiste via Simrishamn. Fra veien oppe i åsen kunne vi se Bornholm i det fjerne. Vi tok en stopp i strandkanten ved Skillinge. Her var det mye fugl på vannet. Det var også mye gull-lusern *Medicago sativa* ssp. *falcata* og storsyre *Rumex thyrsiflorus*. Vi kjørte videre til Kåseberga i Ystad kommune. Vi så spesielt etter klinte *Agrostemma githago* på stedet vi hadde funnet den i 1995, uten å se noe til den nå.

Vi parkerte ved Kåseberga og gikk opp trappa til Ales stenar. Underveis fikk vi se heksehirse *Panicum capillare*, apotekerkattost *Malva sylvestris* ssp. *sylvestris*, hvitdodre *Berteroa incana*, vill gulrot *Daucus carota* ssp. *carota*, ulike fargenyanser på mellomlusern *Medicago sativa*, hundesennep *Descurainia sophia*, engnellik *Dianthus deltoides* og ullborre *Arctium tomentosum*. Vi fant også en liten, hvitblomstret, hårete arve *Caryophyllaceae*, som referenten fortsatt ikke har greid å bestemme på basis av bildene som ble tatt. Vi kunne også studere tårnfalker på nært hold (sammen med paraglidere) på kanten av skrenten.

Noen av oss gikk ned skrenten fra Ales stenar og fulgte stranda tilbake. Langs stranda ble det funnet strandkål *Crambe maritima*, tornbeinurt *Ononis spinosa* ssp. *spinosa*, sikori *Cichorium intybus*, mursennep *Diplotaxis muralis*, spansk kjærvel *Myrrhis odorata*, liguster *Ligustrum vulgare* og eseltistel *Onopordum acanthium*.

Tilbake i Kåseberga var det blitt lunchtid, og dagens matbokser ble nytt på bord og benker rett opp for fiskerhavnen. Det ble en botanisering på standa etterpå med funn av bukketorn *Lycium barbarum*, bulmeurt *Hyoscyamus niger*, småkattost *Malva neglecta* og bruskmelde *Atriplex glabriuscula*. Den siste av dem er vi usikre på om vi har bestemt riktig, men denne gang er vi sikre på at det ikke kan ha vært tangmelde.

Toarpskärret

Vi kjørte nordover til Tomelilla kommune for å finne lokaliteten Toarpskärret (beskrevet i Skånes flora). Det skulle være 1,3 kilometer vest for T-krysset i

Toarp. Der var det oppdyrket jordbruksland. Beskrivelsen passet bra når vi var 1,3 kilometer øst for T-krysset i Toarp.

Vi gikk innover en traktorvei gjennom en plantet granskog og kom etterhvert fram til en frodig eng der det gikk hester på beite. Disse hestene holdt seg hele tiden på god avstand fra oss. I det området som lå nærmest traktorveien var det stedvis overvann, slik at gummistøvler var nødvendig.

Vi fant vill-lin *Linum catharticum*, jåblom *Parnassia palustris*, hjertegras *Briza media*, marigras *Hierochloe odorata*, blåstarr *Carex flacca*, nebbstarr *Carex lepidocarpa* og knoppsmåarve *Sagina nodosa*. Det ble også funnet avblomstret melnøkkel *Primula farinosa* og kongsmarihand *Dactylorhiza majalis*. Men størst begeistring vakte likevel funnet av vingperikum *Hypericum tetrapterum*, stor øyentrøst *Euphrasia rostkoviana* ssp. *rostkoviana* og dunmjølke *Epilobium parviflorum*.

Det ble noe botanisering langs veien tilbake. Vi fant blant annet gyvel *Cytisus scoparius*, skoggråurt *Omalotheca sylvatica* og tunbendel *Spergularia rubra*. Folk fikk det etterhvert travelt med å komme tilbake til bilene, men de som tok det med ro gjennom granskogen kunne fortsatt få se spennende ting. Det var raspbjørnebær *Rubus radula* langs traktorveikanten, men her fikk vi også se krypbjørnebær *Rubus sprengelii* i fin blomstring. Den siste er rødlistet i Sverige og i Norge har den kun 3 forekomster (Mandal, Sarpsborg og Hurum).

Norrevall

Vi kjørte videre nordover for å ta en stopp ved Norrevall (beskrevet i Skånes Flora). Igjen fikk vi litt problemer med parkeringsbeskrivelsen for det skulle være en skytebane og en jernbanevoll. Skytebanen så vi lite til, og man måtte ha god fantasi for å forstå at det hadde kjørt tog forbi her noen gang. Men, stedsbeskrivelsen for øvrig passet bra.

Vi fulgte gårdsveien mot gården Norrevall. Underveis så vi skogflatbelg *Lathyrus sylvestris*, krypmure *Potentilla reptans*, småstorkenebb *Geranium pusillum*, åkerstorkenebb *Geranium dissectum* og en hvitblomstret skjermplante som vi ikke fant ut av.

Ved gården kom vi fram til kubeiter, og vi lurte på hvordan vi skulle fortsette. Vi møtte eieren på gården og prøvde å spørre ham om et rikkärr på stedet. Han kjente ikke til dette. Da bladde vi opp i Skånes flora, og han fikk sin livs overraskelse når han leste en halvsides beskrivelse av gården som han eide. Sønnen som også var med mente at dette måtte være innover i kubeitene i østlig retning, og vi fikk tillatelse til å gå dit, for vi var jo kommet helt fra Norge for å se på sumpa hans.

Vi fant kjevlestarr *Carex diandra*, vassgro *Alisma plantago-aquatica*, myrmjølke *Epilobium palustre* og klourt *Lycopus europaeus* i tillegg til arter som vi hadde sett på Toarpskärret: Vingperikum *Hypericum tetrapterum*, melnøkkell *Primula farinosa*, dunmjølke *Epilobium parviflorum*, hjertegras *Briza media*, marigras *Hierochloe odorata*, jåblom *Parnassia palustris* og villin *Linum catharticum*. Vi lette også etter småvindelrot *Valeriana dioica*, som var beskrevet fra stedet, uten å finne denne.

Vi planla å følge den gamle jernbanevollen tilbake til bilene. På vollen fant vi igjen den samme skjermplanta som langs gårdsveien, men denne gang i frø. Da greide vi å bestemme den som bakkekjeks *Peucedanum oreoselinum*. Straks etter kom vi fram til et gjerde, og bak dette gjerdet sto et dyr som Kjell betegnet som "Tyren Ferdinand". Vi kjempet oss i steden gjennom et tett kratt og gjennom en piggråd i retning av gården. Vi fant hundepersille *Aethusa cynapium* ssp. *cynapium* på baksiden av krattet.

Vi fulgte gårdsveien tilbake til bilene og kjørte direkte til Kastanjelund.

Tirsdag 9. august, Kristianstads vattenrike

Vramsån ved Lyngsjø

Vi startet dagens botanisering ved å kjøre til den gamle brua over Vramsån ved Lyngsjø. Her ble vi vist kjempevassoleie *Ranunculus fluitans* av Harry Andersson i 1995. Vramsån og den nærliggende Mjöån (som begge er sideelver til Helge å) er de eneste områdene i Norden hvor denne planta er kjent fra, og WWF har et eget prosjekt for å bevare disse lokalitetene. Vi fant desverre ikke kjempevassoleie ved Lyngsjø denne dagen.

Langs elva fant vi kåltistel *Cirsium oleraceum*, stor vasskjeks *Sium latifolium*, hjortetrøst *Eupatorium cannabinum* og sjøsivaks *Schoenoplectus lacustris*.

Lillö og Linnés vandring

Vi fortsatte langs E22 mot Kristianstad og svingte inn i det som kalles Kristianstads vattenrike. For å finne innkjøringa dit brukte referenten 3 kart samtidig mens Magne kjørte. Vi traff blink med unntak av at vi måtte ta en ekstra runde i rundkjøringa ved Härlöv. Vi kjørte opp til parkeringa ved Lillö.

Linnés vandring er en tur med utgangspunkt i Kristianstad, som tar en runde i våtmarkene og beiteområdene langs Helge å vest for Kristianstad. Fra Araslövssjön danner Helge å to løp og Lillö ligger mellom disse løpene. Her fins også en borg fra 1400-tallet som kom på tørt land når Yngsjön ble tørrlagt i

1775. Men, det er fortsatt en vollgrav rundt borgen. Carl von Linné besøkte stedet i 1749.

Ved brua over til Lillö kunne vi studere korgpil *Salix viminalis*. Noen valgte å ta det med ro ved borgen, mens en flokk tok en runde i kubeiteområdene på Lillö. De gikk sydoover langs vestre løp og nordover langs østre løp. Vi fant brudelys *Butomus umbellatus*, stor vasskjets *Sium latifolium*, pilblad *Sagittaria sagittifolia*, kalmusrot *Acorus calamus*, vasskarse *Rorippa amphibia*, nikkebrønsle *Bidens cernua*, flikbrønsle *Bidens tripartita*, myrstjerneblom *Stellaria palustris*, veikveronika *Veronica scutellata*, vasskryp *Lythrum portula*, vasspepper *Persicaria hydropiper*, rødt kjertelhønsgras *Persicaria lapathifolia* ssp. *lapathifolia*, mannasøtgras *Glyceria fluitans*, kjempesøtgras *Glyceria maxima* og kvasstarr *Carex acuta*.

Vi søkte også etter kjempestarr *Carex riparia*, og til slutt fant vi det ved brua over til Isterinäset. Vi tok også en tur over denne brua og fulgte østre elveløp et stykke. Vi håpet på å finne krypselleri *Apium inundatum* langs den hardt beitede bredden. Men, vi hadde ikke lykken med oss gangen. Det hadde vært en lang, tørr periode før vi kom til Skåne med store nedbørsmengder i innlandet de siste dagene. Dette hadde fått Helge å til brått å stige betydelig på kort tid. I steden fikk vi se noen flotte utgaver av dvergtistel *Cirsium acaule*.

Når vi alle igjen var samlet, var det tid for lunch. De som hadde ventet ved Lillö borgruin syns vel kanskje at flokken hadde brukt for lang tid i kubeitene. Vi gikk til bilene for å åpne den medbrakte lunchen. Men, vi fant ikke noe passende sted å sette oss ned. I Vattenriket-brosjyra var Åsum ängar utemuséum beskrevet, så vi besluttet å reise dit. Desverre ble det derfor ikke noen botanisering rundt Borgen, som også hadde mye spennede å by på. Vi fikk likevel se en flott utgave av en ullborre *Arctium tomentosum* nær parkeringa.

Norra Åsum naturmuseum

Vi fant nedkjøringa til Norra Åsum naturmuseum og parkerte på den tilrettelagte parkeringsplassen. Vi satt på en liten jordvoll ved utemuséet når lunchboksene ble åpnet. Utemuséet var en merkelig konstruksjon av et fugletårn med narurinformasjon langs veggene. Linné hadde besøkt stedet i 1749.

Det ble botanisering i beiteområdene på østsiden av naturmuséet etterpå. Her var det gravd vannrenner ut mot Hammarsjön. Det ble funnet pilblad *Sagittaria sagittifolia*, froskebitt *Hydrocharis morsus-ranae*, engrødtopp *Odontites vernus* ssp. *serotinus*, gul vannlilje *Nuphar lutea*, kjempehøymole *Rumex hydrolapathum*, brudelys *Butomus umbellatus*, dikeforglemmegei *Myosotis laxa* ssp. *caespitosa*, storvassoleie *Batrachium floribundum*, selsnepe *Cicuta virosa*,

hesterumpe *Hippuris vulgaris*, musekløver *Trifolium dubium* og vill-lin *Linum catharticum*.

Björkhäll

Björkhäll var beskrevet som en spennende lokalitet i Skånes Flora. Vi måtte ta en ekstra sving via Hovby for å kunne måle 500 meter fra krysset, der traktorveien tok av fra hovedveien. Vi kom etter noen hundre meter fram til en liten parkering. Så gikk vi videre i østlig retning, klatret over ei høy metallgrinn og kom inn i en nydelig vidstrakt eng på 600 hektar ned mot Hammarsjön.

Vi blei etterhvert spredt over et stort område. Det ble rapportert inn orientveronika *Veronica persica*, gul frøstjerne *Thalictrum flavum*, kjempesøtgras *Glyceria maxima*, myrstjerneblom *Stellaria palustris*, klourt *Lycopus europaeus*, mjølkerot *Peucedanum palustre*, kjempesoleie *Ranunculus lingua*, dunmjølke *Epilobium parviflorum*, flikbrønsle *Bidens tripartita*, knoppsmåarve *Sagina nodosa* ssp. *nodosa*, vill-lin *Linum catharticum*, jordbærkløver *Trifolium fragiferum*, småengkall *Rhinanthus minor* ssp. *minor*, storengkall *Rhinanthus angustifolius* ssp. *angustifolius*, strandgroblad *Plantago major* ssp. *intermedia* og englodnegras *Holcus lanatus*.

Men, en av grunnene til at vi hadde oppsøkt området var at det skulle finnes myrflangre *Epipactis palustris* og honningblom *Herminium monorchis* på stedet. Disse hadde vi ikke sett noe til. Men, det var noen som ikke hadde klatret over metallgrinda. De hadde tatt en tur til et sumpig kubeite bakom et skogholt. Her fant de homingblom og myrflangre. Alle måtte bortom dette stedet. Det ble også funnet myrklegg *Pedicularis palustris* ssp. *palustris* og blåstarr *Carex flacca* før vi returnerte til Yngsjø.

Onsdag 10. august, Pulken og fri ettermidda.

Pulken

Dagen startet med øsregn. Vi skulle på tur likevel. Vi besluttet å ta en formiddagstur ved Yngsjø uten bruk av biler, for å ta lunchen på Wärdshuset Kastanjelund etterpå. Ettermiddagen skulle være fri.

Vi vandret i øsregnet langs Härneshäddvägen de 1500 meterne inn til Pulken. Pulken ligger der Yngsjön opprinnelig lå og er beskrevet i Skånes Flora. Det var en merket sti inn til et naturmuseum i kubeitene, og vi vandret inn dit. Fra fugletårnet så vi at det var fuktige og interessante områder i sydlig retning. Vi vandret bort dit og ballanserte oss fra grastue til grastue gjennom området.

Det ble funnet brudelys *Butomus umbellatus*, skjoldblad *Hydrocotyle vulgaris*, selsnepe *Cicuta virosa*, stor vasskjeks *Sium latifolium*, kvass-starr *Carex acuta*,

stautpiggnopp *Sparganium emersum*, rosett av vassblink *Hottonia palustris*, kjempesoleie *Ranunculus lingua*, kjempehøymole *Rumex hydrolapathum*, storandemat *Spirodela polyrhiza*, nikkebrønsle *Bidens cernua*, bekkeveronika *Veronica beccabunga* og froskebitt *Hydrocharis morsus-ranae*. Mot de litt tørrere områdene ble det funnet jordbærkløver *Trifolium fragiferum*, dvergtistel *Cirsium acaule* og gråøyentrøst *Euphrasia nemorosa*.

Langs veien tilbake fikk vi se piggtistel *Carduus acanthoides* i en tørreng. På Kastanjelund fikk vi på oss tørre klær og hadde lunchen i Hovudhuset. Deretter var det fri ettermiddag.

Kristianstad

De fleste dro til Kristianstad, byen som har en navneuttale som man må trene på noen dager. Byen har parallelle gater i likhet med Kristiansand, men så er det da også Kristian IV som har grunnlagt begge disse byene. Noen besøkte Heliga Trefaldighets Kyrka som ble bygd 1618-28 i renessanse-stil, og som regnes for å være en av Europas fineste byggverk fra denne tiden. Foran kirken vokste det askerstorkenebb *Geranium pyrenaicum*.

Ned mot Helge å ligger en park med et botanisk hjørne. Her er en del planter merket med navneskilt. I skråningen ned mot elva fikk vi se gullsvineblom *Senecio paludosus* i fin blomstring. Ellers blei det kafébesøk på de fleste før man returnerte til Wärdshuset. Regnbygehyppigheten avtok ut over ettermiddagen.

Åhus har også et trivelig gammelt sentrum. Men, referenten fikk aldri tid til noe besøk her.

Torsdag 11. august, Ivö

Ivö klack

Vi syntes vi hadde vært tilstrekkelig mye i sumpete kubeiter nå. Derfor valgte vi noe helt annet denne dagen. Vi kjørte via Fjälkinge til ferjeleiet over til Ivö. Ved ferjeleiet kunne vi studere rosekattost *Malva alcea*. Ferja over til øya var ei kabelferje, og siden dette var en svensk riksveg, var den gratis. På Ivö kjørte vi nordover til kaolinbruddet. Kaolin ligger i tilknytning til krittberggrunnen og den økonomiske utnyttelsen foregikk mellom 1887 og 1958 i form av et dagbrudd.

Vi gikk bort til bruddkanten og kom oss ned den bratte skrenten ned til bunnen av bruddet. Bunnen besto av lys leire og på det laveste området var vannfylt. Vi fant sandstråblom *Helichrysum arenarium*, blåstarr *Carex flacca*, myrflangre *Epipactis palustris*, breiull *Eriophorum latifolium* og flatrapp *Poa compressa*.

Vi klatret etterhvert opp på bruddkanten igjen og fulgte en vei ned mot sjøen på østsiden. Det ble funnet korallrot *Corallorhiza trifida* og tusenstråle *Telekia speciosa*, som trolig var en hageflyktning.

Vi fortsatte veien gjennom løvskogen langs sjøen i håp om å finne snauflangre *Epipactis phyllanthos*. Og denne gangen hadde vi lykken med oss. Ved en av stiene som kom ned fra bruddet fant Rolf to planter. Den ene av plantene hadde desverre noen tråkket på, men den andre sto i praktfull blomstring. Det ble tatt mange bilder.

Vi fortsatte videre langs sjøen rundt bruddet tilbake til bilene. Det ble funnet tysbast *Daphne mezereum*, vill gulrot *Daucus carota* ssp. *carota*, agderstarr *Carex divulsa* ssp. *leersii* og snau vaniljerot *Monotropa hypopitys* ssp. *hypophegea*. Vi hadde lunch på toppen nord for parkeringsplassen.

Vi hadde lest i Skånes Flora at det var funnet huldreblom *Epipogium aphyllum* i skråningen ovenfor bruddet. Vi ville gjøre et forsøk på å sjekke opp dette. Underveis opp lia fant vi fuglerede *Neottia nidus-avis* og trollbær *Actaea spicata*. Vi fant den beskrevne åpne sletta med bjørkeskog rundt. Men, huldreblom fant vi ikke. Noen tok turen opp på toppen (klacken) på 133 m.o.h. Noen fortsatte videre sydover, og de ble lenge borte. Vi møtte dem heldigvis når vi begynte å kjøre veien sydover igjen fra parkeringa.

To av de tre bilene rakk akkurat ei ferje tilbake. Den siste måtte vente 20 minutter på neste. Mens de ventet fant de flatsivaks *Blysmus compressus*.

Kjugekull

Planen var å stoppe ved Kjugekull på veien tilbake. Dette er på samme måte som Ivö klack en granitt som stikker opp av krittgrunnen ved Ivösjön. Stedet er beskrevet grundig i Skånes flora.

Flokken fra de to første bilene gikk opp til en liten kafé og ventet der på den siste bilen. Her var det også et naturmuseum som man kunne titte på.

Når alle hadde fått i seg kaffe og vafler, ble det en tur opp på toppen. Det ble funnet skogveronika *Veronica montana* og engnellik *Dianthus deltoides* langs stien opp. På toppen fant vi som beskrevet skabiosa *Scabiosa columbaria*, kantbergknapp *Sedum sexangulare*, dvergsmyle *Aira praecox* og tornbeinurt *Ononis spinosa* ssp. *spinosa*. Stedet var et vakkert sauebeite på en småkuppert åsrygg.

To av bilene drøyde tilbakereisen noe og gikk litt lenger inn på åsen, og referenten angrer på at han ikke ble med disse. De fant grå skabiosa *Scabiosa canescens*, svartgallbær *Bryonia alba* og timiansnyltetråd *Cuscuta epithymum*.

Fredag 12. august, Kumlan og Stenshuvud

Drakamöllan og Kumlan

Dette var den siste dagen med utflukt. Vi gransket lokalitetsbeskrivelsene i Floran i Skåne. Valget falt på Kumlan. Det skulle være en avkjøring 500 meter syd for krysset til Maglehem. Vi fant først en avkjøring, men det var litt for tidlig. Femti meter lenger borte var det en ny avkjøring og det sto Drakamöllan på skiltet. Vi kjørte inn likevel og fant en parkering. I ettertid ble jeg klar over at samme område også var beskrevet i Skånes flora i Tomelilla kommune som Drakamöllan. Dette var grenseområdet mellom Kristianstad og Tomelilla kommuner.

Ved parkeringa møtte vi noen svensker som skulle på sopptur i området. De spurte oss bekymret om vi også skulle på sopptur. Men, det skulle vi jo ikke. Vi fulgte den merkede stien inn i beiteområdene. Den første stoppen ble likevel ved en sopp. Det var ved noen flotte utgaver av stor parasollsopp *Macrolepiota procera*.

Dette var tørr sandmark. På de tørreste stedene ble det lynghei og sandsteppebiotop. Dette satte sitt preg på floran. Vi fant knegras *Danthonia decumbens*, sandskjegg *Corynephorus canescens*, smaltimian *Thymus serpyllum* ssp. *serpyllum*, blåmunke *Jasione montana*, gulmaure *Galium verum* ssp. *verum*, sandstråblom *Helichrysum arenarium* og bakkemynte *Acinos arvensis*.

Hovedgrunnen til at vi hadde valgt dette området var at det skulle finnes dvergperikum *Hypericum humifusum* her. Vi krysset fram og tilbake i området og prøvde å spre oss. Etter en stund blåste Kjell i hornet sitt, og da forsto vi alle at han hadde funnet noe spennende. Og ganske riktig: Han hadde funnet et par planter med blomstrende dvergperikum nede i en senkning i beiteområdet. Det ble knipset mange bilder der.

Vi fortsatte i godt humør videre langs den merkede stien. Vi passerte hvit smaltimian og hvit røsslyng *Calluna vulgaris*. Videre fant vi musekløver *Trifolium dubium*, dvergsmyle *Aira praecox*, skoggråurt *Omalotheca sylvatica*, lodnestarr *Carex hirta* og kjeglevokssopp *Hygrocybe conica*.

Etter en stund kom vi til et stikryss. Der sto det et skilt til Kumlan 500 m. Dette forsto vi lite av, for vi trodde vi hadde oppholdt oss på Kumlan i lang tid. Saken var at vi hele tiden hadde oppholdt oss i Tomelilla kommune og dermed i

Drakamöllan. Kumlan ligger i Kristianstad kommune. Klokka var begynt å bli mye og vi begynte å tenke på lunchboksene i bilene. Derfor gikk vi aldri inn til Kumlan.

Vi fulgte bilveien tilbake til parkeringa. Underveis passerte vi grønnmynte *Mentha spicata* i veikanten. Om morgenen hadde vi også hatt planer om å gå ned langs Julebodaån for å lete etter skjermgyllen *Centaurea erythraea*. Disse planene ble skrinlagt til fordel for å reise til neste stopp og ta lunchen der. Det var overskyet også denne dagen, så da var trolig skjermgyllen-blomsten lukket også.

Stenshuvud nasjonalpark

Vi kjørte over i Simrishamn kommune, passerte Brösarp og Kivik, og svingte ned til parkeringsplassen ved Stenshuvud nasjonalpark. Etter litt sondering endte vi opp med å ta lunchen ved bord på framsiden av Naturum. Noen rakk å se filmen om nasjonalparken til ulike årstider før vi startet på botaniseringa.

Stenshuvud nasjonalpark er en av Sveriges mest botanisk artsrike nasjonalparker med ca. 600 registrerte arter. Vi startet botaniseringen ved å gå ut mot Stenshuvud, som er den høyeste toppen der den rager 97 meter over Hanö-bukta. Stien gikk gjennom en løvskog med mye agnbøk *Carpinus betulus*. Ellers registrerte vi bergflette *Hedera helix*, lundhengaks *Melica uniflora*, tunbendel *Spergularia rubra*, aksveronika *Veronica spicata* og storkonvall *Polygonatum multiflorum* underveis. Trond jaktet etter skogstarr *Carex sylvatica*, uten å finne denne.

Vi nøt utsikten fra Östra huvud før vi tok fatt på skrenten ned til sjøen. Vi gikk her med Harry Andersson 10 år tidligere, og skrenten virket brattere denne gangen enn i 1995. Det ble utfordrende for noen, men alle kom helskinnet ned. En av grunnene til at vi gikk her var at det skulle vokse spesielle arter her, som for eksempel svartmispel *Cotoneaster niger* og blankburkne *Asplenium adiantum-nigrum*. Vi rakk ikke å registrere noen av disse, for vi var mest opptatt av å få med alle ned. Men, i steden fant vi en bergknapp som skapte mye diskusjon, hvorvidt det var broddbergknapp *Sedum rupestre* eller konglebergknapp *Sedum forsterianum*. Referenten tror mest på at det må være den første av dem.

Vi fulgte stien sydover og fant olavsstake *Moneses uniflora*, strandflatbelg *Lathyrus japonicus* ssp. *maritimus* og sandstråblom *Helichrysum arenarium*. Vi tok en pause på stranda før vi satte kursen mot Naturum. I myrene og kubeitene fant vi en rekke avblomstrede orkidéer, vingperikum *Hypericum tetrapterum* og skjoldblad *Hydrocotyle vulgaris*. Trond tok en tur gjennom skogen og var svært fornøyd over å ha funnet skogstarr *Carex sylvatica* og slakkstarr *Carex remota*.

Noen valgte en stopp på kafé Annorlunda før de kjørte tilbake. Referenten var med i en bil som stoppet ved et gårdsutsalg i Kivik og kjøpte av årets epleavling og syltetøy.

Siste kveld

Avskjedskvelden var kommet. Esther og Bjørn Erik takket for uka. Noen ting var det verdt å kommentere. Selv om vi hadde hatt fuktig vær, var vi ikke blitt plaget av mygg og knott. Kun et par skaumenn var blitt registrert. Men, det fuktige været hadde vi likevel sluppet heldig fra, for andre steder i Sydsckandinavia var det kommet vesentlig mer regn enn der vi hadde vært. Til slutt bør det også nevnes at de fleste nå hadde lært å uttale navnet *Kristianstad*. På dagens botaniske konkurranse fikk alle premie; en kopp fra Stenshuvud nasjonalpark med sitt emblem hasselmusa.

Lørdag 13. august, hjemreise

Siste frokost

Kjell Ove hadde reist hjem dagen før. De 15 andre tok avskjed med hverandre og stedet etter frokost.

Referenten vil benytte anledningen til å takke alle deltakerne for noen spennede dager. Alt hadde vært enkelt og trivelig å lede. En takk også til Esther som hadde tatt seg av det praktiske i forhold til Wärdshuset Kastanjelund. Inger Marie, Trond og Kjell takkes for gjettekonkurransene. Trond og Kjell takkes også for å ha gjort botaniske forberedelser. Alle bidro til at det ble en innholdsrik uke.

